

1896. - 2001.

PROŠLOST, SADAŠNJOST I BUDUĆNOST HOKEJA NA TRAVI U HRVATSKOJ

1896. – 1942.

U siječnju 1896. g. objavio je Franjo Bučar u časopisu Gimnastika članak "Hockey na ledu", čiji naslov ne odgovara njegovom sadržaju jer u njemu opisani elementi tehnike i taktike igranja i pravila sinteza su načina igranja i pravila bandya i hokeja na travi.

U siječnju 1896. g. prikazao je Franjo Bučar polaznicima Tečaja za učitelje gimnastike u Zagrebu elemente tehnike i taktike igranja i pravila u Hrvatskoj do tada nepoznate športske igre koju je Franjo Bučar nazivao "hockey na ledu", a koja je ustvari bila sinteza bandya i hokeja na travi. Kad se u veljači 1896. g. zbog topline vremena otopio led, polaznici Tečaja za učitelje gimnastike počeli su istim rekvizitima igrati "hokej na livadi" kako je Franjo Bučar nazivao hokej na travi.

Zagrebački tjednik Ilustrovana športska revija objavio je 1920. godine u serijalu od osam članaka prvi prijevod na hrvatski jezik pravila hokeja na travi Engleskog hokejskog saveza.

Godine 1908. hokej na travi počinje se igrati u športskim klubovima, pa su 30. kolovoza 1908. g. članovi Kluba "Šišmiš" i SŠK "Concordia" odigrali u Samoboru prvu javnu utakmicu u hokeju na travi u Hrvatskoj, koja je završila omjerom 0 : 4. U subotu 17. lipnja 1911. g. odigrana je na igralištu zvanom "Elipsa" prva javna utakmica u hokeju na travi u Zagrebu. Sastale su se ženska i muška ekipa SŠK "Concordije", a muškarci su navodno pobijedili omjerom 3 : 2. Ujedno je to bio i početak igranja ženskog hokeja na travi u Hrvatskoj.

U rujnu 1915. g. članice i članovi HAŠK-ove teniske sekcije morali su zbog oskudice rekvizita prestati igrati tenis, pa su počeli igrati hokej na travi. Iz istog su razloga članice i članovi "I. HSD" morali smanjiti svoju tenisku aktivnost, pa su također počeli igrati hokej na travi. U jesen 1915. g. HAŠK i "I. HSD" odigrali su međusobno dvije utakmice, a u obje je pobijedio HAŠK omjerom 5 : 1 i 4 : 0.

U nedjelju 7. rujna 1924. g. na igralištu HAŠK-a u Maksimiru odigrana je prva javna poslijeratna utakmica u hokeju na travi u Hrvatskoj, u kojoj je "Marathon" pobijedio HAŠK-a omjerom 3 : 0 (0 : 0). U kasno proljeće 1925. g. prestala je djelovati HAŠK-ova sekcija hokeja na travi, tako da se u razdoblju do 1931. g. hokej na travi igrao samo u Sportskom klubu "Marathon".

U nedjelju 30. listopada 1927. g. na HAŠK-ovom igralištu u Maksimiru priredila je sekcija hokeja na travi SK "Marathon" javnu utakmicu između svoje dvije momčadi. "Crni" su bili bolji od "Bijelih" i pobijedili rezultatom 3 : 0 (2 : 0).

U jesen 1931. g. skupina srednjoškolaca obnovila je djelatnost sekcije hokeja na travi SK "Concordije". U nedjelju 12. studenog 1931. g. odigrana je na malom igralištu SK "Concordije" trening-utakmica između hokejaša "Marathona" i "Concordije". Pobijedila je "Concordia" rezultatom 6 : 2.

U nedjelju 16. listopada 1932. g. odigrana je na igralištu "Concordije" prva javna utakmica između sekcija hokeja na travi SK "Concordije" i SK "Marathon", koje je završila neodlučenim ishodom 1 : 1. U jesen 1933. g. nakon stanke u razdoblju od početka prvog svjetskog rata, hokej na travi počinje se u Zagrebu ponovno igrati u srednjim školama – Drugoj muškoj realnoj gimnaziji.

U subotu 21. travnja 1934. g. odigrana je u Zagrebu utakmica između hokejaša "Marathona" i hokejaša "Hokej kluba H. Z. M. Lj." iz Beograda. Pobijedio je "Marathon" rezultatom 1 : 0 (0 : 0). U predigri su juniori "Marathona" pobijedili hokejaše "Udruženja za tjelesno vježbanje I. Realne gimnazije" omjerom 2 : 1.

U jesen 1935. g. odigrano je prvo službeno prvenstvo Zagreba u hokeju na travi. Sudjelovale su momčadi "Concordije" i "Marathona" i u dvije utakmice odlučile o prvaku. U prvoj utakmici 29. rujna "Concordia" je pobijedila rezultatom 3 : 2 (2 : 1), a u drugoj koja je odigrana 20. listopada pobijedila je također "Concordia" omjerom 1 : 0 (1 : 0), i tako postala prvi prvak Zagreba.

U srijedu 15. travnja 1936. g. održana je u Zagrebu u prostorijama SK "Marathon" Ilica 37/I., osnivačka skupština Jugoslavenskog hockey saveza. Sudjelovali su izaslanici zagrebačkih klubova

“Concordije”, HAŠK-a i “Marathona”. Za predsjednika je izabran Veljko Ugrinić, a za tajnike Branimir Borić i Antun Mayer.

Prvenstvo Zagreba za 1936. g. osvojila je “Concordija” pobijedivši “Marathon” 17. svibnja omjerom 12 : 0, a u drugoj utakmici 4. srpnja 4 : 0 (3 : 0).

Kolarski majstor Franjo Habjanić izradio je 1936. g. prvu domaću hokejsku palicu, čime je stvoren osnovni uvjet za omasovljenje hokeja na travi.

U jesen 1937. g. prvi put u prvenstvu Zagreba sudjelovale su tri momčadi. Naime “Marathon” je osnovao drugu momčad koja se odmah uključila u prvenstvo Zagreba koje se igralo po dvostrukom bod-sustavu. Momčad “Concordije” premoćno je osvojila prvenstvo bez izgubljenog boda i primljenog zgoditka. Drugo je mjesto osvojio “Marathon”

I. s jednakim brojem bodova kao i trećeplasirana momčad “Marathon” II., ali s boljom razlikom danih i primljenih zgoditaka.

U svibnju 1938. g. SK “Marathon” u svom športskom parku kraj Save dovršio je izgradnju i otvorio prvo igralište u Hrvatskoj koje je bilo namijenjeno isključivo za igranje hokeja na travi.

Početak ožujka 1939. g. hokejaši na travi SK “Marathon” gostovali su u Italiji i u subotu 4. ožujka odigrali u Genovi prvu službenu međunarodnu međuklupsku utakmicu u povijesti hrvatskog hokeja na travi. Poraženi su od sveučilišne reprezentacije sjeverne Italije omjerom 0 : 3 (0 : 0), a u nedjelju 5. ožujka “Marathonci” su igrali u Monzi neodlučno 0 : 0 s ekipom GUF iz Milana.

Dr. Zvonko Pfaff preveo je 1939. g. pravila hokeja na travi koja su umnožena u pet primjeraka, a izrađen je i “Pravilnik saveznih prvenstvenih utakmica”.

Krajem ožujka 1939. g. počelo je prvenstvo hokejaša, u kojem prvi put sudjeluje šest momčadi, a prvenstvo je odigrano po jednostrukom bod-sustavu. U Jugoslavenskom hockey savezu te godine bilo je registrirano oko 90 hokejaša.

U subotu 1. travnja 1939. g. odigrana je u Zagrebu prva službena međunarodna utakmica u hokeju na travi u Hrvatskoj. Sastali su se hokejaši “Marathona” i GUF-a iz Genove, a pobijedili su gosti omjerom 4 : 2 (3 : 1). U nedjelju 2. travnja odigrana je prva međunarodna reprezentativna utakmica u hokeju na travi u Hrvatskoj između Zagreba i Genove, a utakmica je završila neodlučno 1 : 1 (0 : 1).

Sredinom svibnja 1939. g. završeno je prvenstvo hokejaša. Prvo mjesto s 10 bodova osvojila je “Concordija” II., drugi je bio “Marathon” I. s 8 osvojenih bodova, treće mjesto osvojila je sa 6 bodova do tad neprikosnoveno najbolja zagrebačka momčad “Concordia” I., četvrti je bio “Marathon” II. s 3 boda, peti HAŠK s 2 boda i posljednja momčad bila je “Concordia” III. s 1 bodom.

Početak listopada 1940. g. počelo je prvenstvo hokejaša na travi, a završeno je u nedjelju 27. listopada. Prvo mjesto osvojila je “Concordia” I. s maksimalnih 8 bodova i razlikom zgoditaka 22 : 1, drugi je bio HAŠK s 4 boda, treći “Marathon” I. s 3 osvojena boda, četvrti “Marathon” II. s 3 boda i peta “Concordia” II. s 2 boda.

U lipnju 1941. g. počelo je natjecanje za “Zalokarov pokal”. Sudjelovali su “Concordia”, HAŠK i “Marathon”, a u finalnoj utakmici 15. lipnja “Concordia” je pobijedila “Marathon” omjerom 1 : 0.

U nedjelju 12. listopada 1941. g. počelo je prvenstvo hokejaša na travi. Sudjelovali su “Concordia”, HAŠK i HPŠK “Zagreb” (bivši “Marathon”). “Concordia” je pobijedila HAŠK rezultatom 5 : 1 (3 : 0), dok je HPŠK “Zagreb” obje utakmice predao bez borbe tako da je natjecanje stoga bilo neregularno, a slijedeće godine nije ni nastavljeno.

U subotu 25. travnja 1942. g. reprezentacija Hrvatske u hokeju na travi igrala je u Rimu protiv reprezentacije Italije i izgubila 0 : 2 (0 : 1). U nedjelju 26. travnja reprezentacija Zagreba pobijedila je u Rimu klub “Dopolavoro ministero lavori pubblici” omjerom 1 : 0 (0 : 0).

U svibnju 1942. g. prestala je aktivnost hokejaša na travi u Zagrebu i nije obnavljana do kraja rata.

Mate Mihanović

1945. – 2001.

Nakon završetka Drugoga svjetskog rata u našim krajevima populariziran je športski pokret što je omogućilo i širenje hokejskog športa u Hrvatskoj (Zagreb, Karlovac, Kutina, Zabok, Krapina, Osijek, Šibenik, Drniš, Konjšćina, Borovo, Sv. Ivan Zelina, Sv. Križ Začretje).

Na "I. Fiskulturnom sletu Hrvatske" u Zagrebu godine 1945. nastupaju i dvije momčadi u hokeju na travi FD "Mladost", FD "Sloboda" obje iz Zagreba.

Godine 1949. oformljen je "Savez hokeja na travi Hrvatske" u Zagrebu. Prvenstva se organiziraju na gradskoj razini (Zagreb), a od 1950. godine i na republičkoj za muškarce.

Godine 1951. osnivaju se posebne ženske sekcije hokeja na travi pri postojećim muškim hokejskim klubovima, te se uskoro počinju održavati gradska, a zatim i državna prvenstva u hokeju na travi za žene.

Od godine 1955. igraju se redovito i prvenstva za juniore na državnoj razini.

Organizirani rad u klubovima omogućio je i odigravanje utakmica ne samo u domaćim takmičenjima već i u inozemstvu. Značajni klubovi su (Jedinstvo, utemeljeno 1948.;

Marathon, 1914; Mladost, 1948; Zelina, 1955; Zagreb, 1951; Concordia, 1906; Trešnjevka, 1960; Akademičar, 1996; Zrinjevac, 1998)

Od godine 1953. u Zagrebu počinje se igrati dvoranski hokej za vrijeme zimskoga razdoblja, koji dobiva mnogo pristaša osobito među mladima, te buja sve do naših dana.

Dvoranski prostori omogućili su igranje hokeja i izvan velikih gradova. Niz godina Sv. Ivan Zelina privlači velik broj momčadi na tradicionalni memorijalni turnir "Ivan Brcković-Zima" koji se igra u prosincu. Poreč na istarskoj obali privlači ljubitelje dvoranskoga hokeja osobito u vrijeme zimskih školskih praznika i za uskršnje blagdane.

Hokejski radnici u ovoj sredini, tada u sastavu Jugoslavije bili su pokretači "Srednjoeuropskoga kupa gradova" 1956. godine, koji je živio godinama (München, Beč, Prag, Nürnberg, Zagreb...)

Mediteranske igre pružile su priliku da se istaknuti hokejski igrači iz Hrvatske u sastavu reprezentacije Jugoslavije dokažu na snažnim međunarodnim turnirima od 1963.

godine. To je urodilo plodom, tako da je na "VIII. Mediteranskim igrama" u Splitu, državna reprezentacija osvojila prvo mjesto i zlatnu medalju. Čini se da su Mediteranski turniri sretne prilike za hrvatske hokejaše. Godine 1999. na "2. Mediteranskom kupu" u Aleksandriji hrvatska muška reprezentacija osvojila je treće mjesto i brončanu medalju. Morska atmosfera povoljno utječe i na mlade naraštaje hrvatskih hokejaša, jer su "U 21" skupina "C", u Santa Maria da Lamas, u Portugalu, 2000. godine osvojili srebrnu medalju, što je i najveći domet mladih, a pokazuje na određen način uzlaznu crtu razvoja hokeja na travi u Hrvatskoj.

Poluge razvoja hokeja na travi su treniranje i suđenje. Prvi trenerski tečajevi za nastavnike tjelesnoga odgoja srednjih škola održani su u Zagrebu nakon Drugoga svjetskoga rata, 1948. godine. Rezultat toga rada bila su srednjoškolska prvenstva Zagreba u hokeju na travi. Voditelj Tečaja Fedor Radoslav objelodanio je godine 1952. djelo pod naslovom "Hockey na travi". Na 112 stranica, te 45 fotografija i crteža pružio je priliku našoj javnosti da se prvi puta sustavno upozna sa hokejskom igrom, što je bilo prvo štivo takove vrste u nas. Godine 1953. osnovana je Trenerska organizacija. Ključno mjesto trenera u lancu razvoja hokeja na travi prihvatili su i današnji naraštaji. Živko Radan, sveučilišni nastavnik autor je djela "Hokej na travi" izdanoga u Zagrebu 1966. godine na 392 stranice. Kako sam autor kaže u Predgovoru "Priručnik je u prvom redu namijenjen trenerima, instruktorima i igračima hokeja na travi, ali i nastavnicima fizičkog odgoja i ostalim sportskim radnicima za njihov uspješni rad na sistematskom usavršavanju tehnike i taktike ove igre, kao i u radu na organiziranju takmičenja i popularizaciji ove sportske grane". Miloje Gabrijelić, također sveučilišni nastavnik, dugi niz godina bio je vrlo uspješni hokejski trener. Odgojio je niz generacija trenera, što je stvorilo i pojam škole Miloja Gabrijelića. "Hrvatska olimpijska akademija i Hrvatski hokejski savez pokretači su Trenerskoga tečaja 2001. godine koji pohađa dvadesetšest slušača (među njima je jedna žena), a voditelj je Vjeran Sever diplomand Visoke trenerske škole u Kölnu s licencom najvišega ranga u Saveznoj Republici Njemačkoj.

Suđenje u hokeju na travi u Hrvatskoj ima dubok korijen. Jedan od pokretača njegovoga razvoja u nas je Fedor Radoslav, kojem je F.I.H.-a 1951. godine priznala status suca, 1955. godine dodijelila mu je naziv međunarodnoga suca sa iskaznicom pod rednim brojem 105., te je tako postao prvi sudac s F.I.H. kategorijom u ondašnjoj Jugoslaviji.

Nakon održanih brojnih tečajeva i školovanja mladih sudaca stvorena je kritična masa za ustroj Sudačke organizacije godine 1953. Osobiti doprinos razvoju sudačkoga kadra dao je Ivo Zlatar, desetljećima ključna osoba u hokejskom športu. Ivo Zlatar bio je član Izvršnoga savjeta F.I.H.-e od 6. 8. 1980. godine pa sve do svoje smrti 21. 12. 1998. godine, te je bio prvi i do nedavno jedini predstavnik naše sredine u bilo kojem organu te međunarodne federacije. Branko Ovčarić, aktualni predsjednik Zbora sudaca HHS-a je današnji kotač zamašnjak djelovanja i razvoja sudačkoga kadra u Hrvatskoj.

Hokejska igrališta životni su uvjeti za opstanak i napredak hokeja. Prvo igralište s umjetnom podlogom punjeno pijeskom, izgrađeno je u Športskom parku "Mladost" u Zagrebu 1988. godine. Dugi niz godina bilo je to poprište svih značajnih manifestacija, od kojih treba istaknuti Turnir nacija i Alpski kup koji je na njemu bio udomljen 1984., 1989. i 1994. godine. Žarište hokejskoga života u nas vezano je za Zagrebački hokejski centar koji je utemeljen 8. svibnja 1950. godine. Najburnija etapa njegovoga razvoja je izgradnja igrališta s umjetnom podlogom punjenog vodom, DESSO Sportilux, 1998. godine. Na tome prostoru, godinama je bilo odlagalište leša iz obližnje gradske termoelektrane, dok je kao pogonsko gorivo služio ugljen. Taj leš bio je građevni materijal za prvo hokejsko igralište. Kasnije se gradi teren s prirodnom travom. S obzirom na postojanje prostora i planova taj Centar dobit će pravu ulogu kada se dovrši izgradnja još jednoga terena s umjetnom i jednoga s prirodnom travom, te postavljanja umjetne rasvjete i adaptacije i dogradnje Klupske kuće čime će se pružiti prilika za istovremeno igranje na četiri terena. To je neminovna budućnost ukoliko želimo da svi uzrasti od pionira, kadeta, juniora, seniora i veterana, muškaraca i žena, dobiju priliku istinskoga druženja s ovom drevnom športskom igrom. Hrvatski hokejski savez sa svojim tijelima, Izvršnim odborom, Zborom trenera, Zborom sudaca, Nadzornim odborom, brojnim povjerenstvima, te stručnim štabom za rad s nacionalnim reprezentacijama okvir je u kojem se moraju ostvariti pretpostavke rasta i razvoja svih naraštaja hokejaša u ovoj sredini. Donacija F.I.H.-e u iznosu od 2500 eura kroz namjenski Razvojni fond omogućila je upravo ovih dana kupnju računala, pisača, skenera i softvera. Ova informatička jedinica omogućit će uporabu suvremene opreme i postupaka u radu Ureda Hrvatskog hokejskog saveza što će omogućiti brži i bolji rad sa članstvom, te znatno brže komuniciranje sa EHF-om i F.I.H.-om. U najskorijoj budućnosti početak će uporaba korisničkoga broja za Internet (hhs-chf@zg.hinet.hr) i ustroj i održavanje internetske stranice. U slučaju ostvarenja zadataka postavljenih prema naputcima F.I.H.-e može se očekivati i mjerljiv doprinos napretku globalne hokejske obitelji.

Zvonimir Kaić